

A HEBURU NIBE GĀN

I A sōč 'lō na dōč po, Nāaŋmīn tun a wō 'yē'yerbe sē na wō 'yer 'yer dēdēme kū a sī sāamīne sōč yōč jaa pō, **II** tiche a ber baaraa anyā 'lō, wō 'yer 'yer kū sī tun a wō Bie won ir ka won i a bonsi a jaa bōdīre. 'Lō 'yōč le wō mī dōč tu maal a wer wō jaa. **III** A Bie le i a Nāaŋmīn tūr chāa, na wō kaara a Nāaŋmīn kaar jaa chō, ka a wō 'yer na tara kpēč le wō tien a bonsi a jaa taale. A le won wa pēe a yelbier baar, wō don tī jāne a Tūr Sōč nūsōč jie be a saaju. **IV** Le le wō pāa gar a malakası ba jaa, ka a yuor 'lō won nyē, mī gar a ba bon.

V Bojūu Nāaŋmīn ba dōč 'yer kū a malaka āsūč jaa ika, "Fū in a n Bie, dūna n līeb a fū Sāa", (*Yiel Gān 2:7*) bū 'yer go ika, "In i naa a wō Sāa, ka wō mī i a n Bie"? (*2 Samuwel 7:14*) **VI** A nī mī go, a le won waara nī a wō Bidadōč ka a wer pō, wō 'yer naa, "Vē ka a Nāaŋmīn malakası ba jaa gbur dumo puor wō." (*Mosesi Gāma Na Tu Anū 32:43*) **VII** A malakası 'lō, nītō le a Nāaŋmīn gān 'yer a ba 'yer, "Nāaŋmīn maal a malakası sēsēbe kaar. Ba in a wō tōtōnbō kaara fūka būu 'lūraa kaar." (*Yiel Gān 104:4*)

VIII Tiche, nītō le a Nāaŋmīn gān mī 'yer a Bie 'yer, "Nāaŋmīn, a fū nāalōv na ben be bībir nī bībir jaa, ka a torfū i a fū nāalōv dāgbal. **IX** Fū nōn torfū tū na fū 'laar putuye. A le jūu, Nāaŋmīn na i a fū Nāaŋmīn, 'mōč fū naa ka fū do gar a fū taaba ba jaa, a le won pur a pūpel kāa

'yōo fu." (*Yiel Gān 45:6, 7*) ^X A Nāaŋmīn gān le 'yer naa, "A pielfū daar a fōo Soro, fōo le kpar a tēe par, ka a saaju wū jaa i a fu nuur tōmō. ^{XI} A jaa na wa sōo naa, Tiche ka fōo 'lō be be, a jaa na wa koraa naa chier fōbaa kaar. ^{XII} Fon pilāa naa fika fuu, naa lueb fōor kaar. Tiche ka a fōo 'lō chēne a le ne, ka a fu yuomo ba tara baarfū ε." (*Yiel Gān 102:25-27*)

^{XIII} Malaka buor suō le a Nāaŋmīn dōo wa 'yer ku ika, "Jāne a n nūsōo jie, ka n wa de a fu dōdēme ka ba i a fu gbēe dōolfo jie"? (*Yiel Gān 110:1*) ^{XIV} A ba i a malakası ba jaa i naa a sítōnsı a Nāaŋmīn na ma ir tō, ka ba wa sōnō a bala na nyε a faafu ε?

II

^I Sı bōo chele sō, a le jūu ka a bon 'lō sun wō, ka sı taa sal lo ε. ^{II} Bojūu ala i a malakası 'yer ban dōo 'yer in yelmāe, ka a nūre 'lō jaa na jeb a 'yer bū tōr a 'yer, ma nyen a toor tōofu 'lō na tor, ^{III} ȳmīne le a sun mī na i chāe, ala i sı kaa naa a faa kpēe nyā pōrc? A sı Soro le dōo nie 'yer a faafu nyā 'yer, ka a bala na wō naa pāa mī man jaa ne ne ne ku sı. ^{IV} Nāaŋmīn mī sōo naa na wō de jānsı, nī tōfersı, nī ne'maa tōdēdēme, nī a le wun ku sı a wō Sıε, na wō ku āsuō jaa a le na i a wō bōfu.

^V A ba i a malakası le na so a wer 'lō na waara ε, a 'lō 'yer sun ben 'yere ε. ^{VI} Tiche a jie āsuō nūre āsuō mī 'yer naa, "Bo le nūre i, ka fu tara a wō tīer, bū nīsaal bie mī i ka fon tara a wō tīer? ^{VII} Fōo le maal wō, a wō i jaa puor ka a malakası gar wō, fu den tīur nī 'yōofu ku wō. ^{VIII} Na fu de

bonsı a jaa bin a wu gbęe pılem.” *(Yiel Gän 8:4-6)* Nääñmın den bonsı a jaa ku wu, bon jaa ba be be ka waa tőo wu ε. Tıche a põpānyā, saa nyę bonsı a jaa na siir ba mäe ku wu ε. *IX* Tıche sı nyen a Yesu wun vě ka wu ı jaa puor ka a malakası gar wu, wu den tur nı 'yōfı ku wu, bojūu wu din a kũu dɔçye, ka a Nääñmın wāefu vě a wu ləm kũu kaa ko nire jaa.

X Wun waara nı dabil yɔɔ a wu tur pɔ, a seen ku Nääñmın, a 'lɔ na so bonsı a jaa, nı a 'lɔ 'yō bon jaa na tu be be, ka wu maal a ba nıdɔon 'lɔ na faara ba ka wu ı cheche tu a wu dɔçye difı pɔ. *XI* Ka a nire 'lɔ na maala a nıbe ka ba ure cheche, nı a bala mı na ı a cheche ı sāa bõ'yen bibiir. A le jūu, vā ba kurɔ a Yesu wun buɔlo ba yεer ε, *XII* na wu 'yere, “In pør a fu yuor ku a n yεer, naa yiel yiel pεen fu a bala na duo puoro fu niem.” *(Yiel Gän 22:22)* *XIII* A nı mı go, “In dıel a n Nääñmın.” *(Isaiya 8:17)* Na wu le 'yer go, “Maa nı nyă nı a bibiir bala a Nääñmın na ku ma.” *(Isaiya 8:18)*

XIV A bibiir na tara a āgān nı a jāl jūu, ba mı dɔon a Yesu ka wu ı a ba āsuc, wu maal a le, ka a wu kũu na tőo sɔɔ a Satan nyă na tara a kũu kpɛɔ bar, *XV* na wun faa a bala jaa bar ban dɔɔ, ka a kũu dābāe maal ba a ba lıeb gbägbaar. *XVI* Yelmäe jaa a ba ı a malakası 'yōo le wu waan a sɔufı nyă ε, tıche a Abraham yōn 'yōo le. *XVII* Nutōnɔ jūu le so, ka a Nääñmın maal wu a wu nyetääan a wu yεer. Ka a le vě a wu ı nıbaal kaara na wu ı a bɔɔrlo nıkpɛe na tara yelmäe a Nääñmın tõmɔ pɔ, na wun tőo de a wu mäe lon

a bɔɔr ka a nibe yeldær baar. XVIII Bojūu a wu māe mī din tuo a beer kaa pō, wu mī na tōon sū a bala jaa a beer kaa na nyoo.

III

I A le jūu, yeer na ba tara chefu ε, na yi puo a saaju buɔlfu pō, yi yuo a yi tīer ku a Yesu, a nītōnāa nī a bɔɔrlo nukpēε nyā 'yer sun 'yere. II Wu tara na yelmāe ku a 'lō na ir wu, nītāa le a Mosesi mī na dōo tara yelmāe a Nāaŋmīn yir wu jaa pō. III Yesu nyen 'yōɔfū na see na wu gar a Mosesi, nītāa le a nīre 'lō na me a yir na ma nyε a 'yōɔfū gar a yir māe. IV Bojūu a yir jaa, nīre kōo le ma me, tiche Nāaŋmīn le me a bonsi a jaa. V Mosesi dōo i a tōtōnō na tara yelmāe a Nāaŋmīn yir wu jaa pō, na wu dire a ala won wa 'yer daař kōo dāasie. VI Tiche a Kırıſito na i a Nāaŋmīn Bie, wu tara na yelmāe nī a Nāaŋmīn yir. Sun le i a wu yir, ala i si nyooon nyāa nī a tīertəfū 'lō sun buɔrō nī a yuor.

VII Le le a Nāaŋmīn Sies dōo 'yer, "Dına ala i fu wōn a Nāaŋmīn kōkōr, VIII yi taa i re wa kpēme a yi nyāa nītāa le yin dōo chūr wu ε, a sōo 'lō yin dōo beere wu kaara be a mōgōo pō. IX Be le a yi sāakpāmine beer ma kaa na ba mōn ma lēee tī tān yuom lījaayi, na ba nyε a le in i. X Ala le so ka n nyen a nibe bala suur naa 'yer, 'A ba tīersi ma yēyele naa. Baa bōo a n sōi ε.' XI Le le, n nyen suur naa pō 'yer, 'Baa be jaa na wa kpē a n pēnfū pō go ε.' ["] (Yiel Gān 95:7-11)

XII N yeer, yi bōo gu yi māe ka ãsūo jaa taa tara yeldær bui nyāa na ba sōo de ε, na wu līeb a wu

māe yin a Nāaŋmīn na ba kpire s̄ε ε. **XIII** Tīchē yi 'yōonō taa ākpāen bībir jaa, nītāa a bībir na chēne ka ba buołō a dīna, ka yelbier taa bel āsuō jaa ka wō kpēme a wō nyāa ε. **XIV** Sī wa naa ka a sūn nī a Kūrisito na wa lōo pō, ala i sī ban gber tī tān a baaraa, a le sūn dōo bar tīer, **XV** ftka a le an ben 'yer, "Dīna, yin wa wō a Nāaŋmīn kēkor, yi taa ure wa kpēme a yi nyāa ε, nītāa le yin dōo chūr wō ε." *(Yiel Gān 95:7, 8)*

XVI Ba boo le dōo wō tī chūre? A ba i a bala Mosesi na dōo tara yin a Ijipitī tēe pō le ε? **XVII** Ba boo mī le a Nāaŋmīn dōo nyen a suur a yuom lijaayi? A ba i a bala na maal a deer ε, na ba lo kpi be a mōgōo pō le ε? **XVIII** Ba boo mī le a Nāaŋmīn pō 'yer ika ba kō kpe a wō pēnfū jie ε, a ba i a bala na dōo tōr a wō nēe tufū bar le ε? **XIX** Le le, sī nyen ban ba tōo kpe ε, bojūu baa tara sōcfū ε.

IV

I A le jūu, an i a Nāaŋmīn tūr a wō nēe a wō pēnfū pō kpefū na chēne be be, yi i a sī bōonō sō, ka a āsuō jaa taa wa kpe faa ε. **II** Bojūu a sūn mī, ba muol a 'yer nōo ku sī, nītāa le ban dōo 'yer ku ba. Tīchē a 'yer ban dōo muol ku ba, ba tara tōnō ε, bojūu a 'yer tēe le ba wō, baa de sōcfū pōo ε. **III** Pōpāanyā, a sūn bala na sō de kpēn a pēnfū nyā pō, nītāa le a Nāaŋmīn na dōo 'yer, "N nyen suur naa pō 'yer, baa be jaa na wa kpe a n pēnfū pō go ε." *(Yiel Gān 95:11)* Tīchē wō tōn a wō tōmō baar yi a wer pielfū daar jaa. **IV** Bojūu a jie āsuō wō 'yer naa a ber ayopōi daar 'yer, "A ber ayopōi daar, Nāaŋmīn bar a wō tōmō a jaa

tı pĕn.” (*A Pielfo Găñ 2:2*) **V** A 'yerbie anyăna nı a ju po, wu le 'yer naa, “Baa be jaa na wa kpe a n pĕnfo po ε.”

VI Sør chene na yuo ka bamine na kpe a pĕnfo nyă po, ka a bala ban de nie muol a 'yer nă̄o nyă ku, ba tă̄o kpe ε, bojūu bawōnsı le ba ı. **VII** A le jūu, Năaŋmın le ir bıbir āsuc na wu bucl̄o wu duna, a kor lĕes tiche a wu le wa tu a Năa David 'yă̄o 'yer a le ne wun dă̄o 'yer, “Dına yin wa wō a Năaŋmın kōkōr, yi taa ıre wa kpēme a yi nyān ε.”

(*Yiel Găñ 95:7-8*) **VIII** Bojūu

ala ı a Josua dă̄o tă̄on a nıbe kpēn a pĕnfo nyă po, Năaŋmın kō naa le 'yer bıbir āsuc 'yer go ε.

I **IX** A ber Ayopōi 'Lō Pĕnfo chene na be be ku a Năaŋmın nıbe. **X** Bojūu nıre jaa na wa kpe a Năaŋmın pĕnfo nyă po, wu mı ma pĕn naa a wu mă̄e tōmō po, nıtāa le a Năaŋmın mă̄e na pĕn a wu tōmō po. **XI** A le jūu, yi ı a sı muorɔ ika sı kpe a pĕnfo nyă po, ka nıre āsuc jaa taa ı bawōno a ba kaar na wu băr lo ε.

XII Bojūu Năaŋmın 'yer in bōnibir, na wu ma pülpile, na wu dire gar səburaa. Wu ma ȳmaan jaa kpe tı gbem a sıε, na wu 'mar a kōr, na wu wel a choofu jiir tı tān a kōr kāa po. Wu ma tōr tıer nı befusi a jaa na be nıre nyāa po 'yer.

XIII Bon jaa ba be ka a bōmaalsı po naa sɔcl a Năaŋmın niem ε. Bon jaa ba po ε, a jaa dıel a wu niem. 'Lō le sın wa man a yele a jaa ku.

1 **IV:VIII** 4:8 A Josua nyāna le dă̄o de a Isural nıbe nie ka ba chen a Kanaan tēe po, a Mosesı na wu kpi, a tēe nyă le a Năaŋmın dă̄o tır a nεε ku ba. (A Tōmō 7:45; nı Josua 1:1-9)

XIV A le jūu, sūn ben tara a bōorlo nūkřēs na gar a bōorlo nūbēre ba jaa a wō do a be a saaju, Yesu na i a Nāaŋmūn Bie, yī i a sī ba gber a sī sōcfū nyā sūn sōc pō. **XV** Bojūu, saa tara a bōorlo nūkřēs 'lō na kō tōo kaa a sī balfū ε, tīchē sī tara na a 'lō mī a beer kaa bōrō bōrō na dōc nyōc a sūn mī kaar, tīchē waa i yelbier ε. **XVI** Yī i a sī daa yi a wō wāefū nāa dakōo par nī nyāa, na sī tī de a wō nībaal na sī nyē wāefū, ka a sōu sī a sōo 'lō an wa wōnō sī.

V

I A Juu nībe bōorlo nūkřēs, ba ma kāan ir wō a nībe pō, na ba ir wō a wō ma ara ku ba nī a Nāaŋmūn sālsōc, na wō ma de a ba kufōsī nī a ba bōorlo bonsī loro nī a ba yeldēbe bōor. **II** Wō ma tōon 'mōon a bala na ba bōc ε, tī chiine a jiyuo, bojūu a 'lō māe mī ba tara kpēc ε. **III** A anyāna jūu le so a wō ma de nie lo a wō māe tulfū bōor baar, tī pāa 'matāan a nībe ba jaa yeldēbe bōor.

IV Nīre jaa maa bōn kaa ir a 'yōcfū nyāna ku a wō māe ε, Nāaŋmūn le ma bōl wō, nītāa le wōn dōc bōl a Aaron. **V** Le mī le, a Kīrisīto ba de a 'yōcfū nyā ku a wō māe ε, na wō wa līeb a bōorlo nūkřēs ε. Tīchē Nāaŋmūn mī le 'yer ku wō, "Fōu le i a n Bie, dīna n līeb a fū Sāa." *(Yiel Gān 2:7)* **VI** A le 'yer a jie ãsūo go, "Fōu le a bōorlo kpo kpo, nītāa a Melkijedek kaar." ² *(Yiel Gān 110:4)*

2 **V:VI** 5:6 A Melkijedek dōc i a Nāaŋmūn bōor loro. 'Lō le ku a Abraham a paanōc nī a dāa na wō sōc Nāaŋmūn ika wō sōc a Abraham. Abraham mī kon a Melkijedek kufōsī. (A Pielfū Gān 14:17-20, nī Heburu Gān 7:1-10)

VII A le daar a Yesu na be ka a tēe pō, wō den suɔrfu suɔr Nāaŋmīn kōn nūbikōč kū a Nāaŋmīn nyā na tōč faa wō a kūu pō, ka a Nāaŋmīn wō a wō suɔrfu, bojūu wō den 'yɔɔfū siir a wō māe. **VIII** Wō gba na i a bie, wō jān nēe tufu yi a wō wōm pō. **IX** Won wa maal a le an sēe ika wo maal baar, wō l̄eb a faafu suɔr kū a bala jaa na sōo tu a wō nēe. **X** Nāaŋmīn le ir wō a wō i a bɔɔrlo nūkprēe a Melkijedek kaar.

XI Sı tara na yɔɔ naa 'yer tun a yele anyāna pō, tiche ka a par wiilfu kpēmē, bojūu a yi bɔɔfū ba tal teer ε. **XII** Yelmāe, a sēe naa a sōč nyāna pō, ka yin taa i wiwiilbe, tı yi chene buɔrɔ nūre ika wō wiil yi a Nāaŋmīn 'yerbidōč ala go. Bir le yi chene buɔrɔ, yaa ta saa difu ε. **XIII** ʃsuɔr jaa na chene 'yene bir, wō chene na i bipila. A wō yē ba tal teer a won tōč bōč a yeltorsi ban wile par ε. **XIV** Tiche nūbere bon le saa, bala 'l̄o din nye ka a mūl ba, ka ba bōč vıla nı dēer.

VI

I A le jūu, yi i a sı bar a Kırıṣito 'yer pielfu yele, tı chiine niem l̄ere nūbere. Yi ta le vē ka sı puɔr a tıer l̄ebfu yuor go ε, nı tōddeer jaa buɔr na chiine kūu pō ε, nı le an sēe ika fu tara a Nāaŋmīn sōɔfū, **II** nı a Nāaŋmīn kōč sofū wiilfu, nı nuur dɔɔlfu yele, nı kūu pō irfu nı a 'yer tɔɔrfu yele. **III** Ala i Nāaŋmīn sōɔ naa, sıñ in a le.

IV An in tuo ku a bala na dōč nye a chāa, a bala na lem a saaju kofu kaa, na ba 'mataa pōn a Nāaŋmīn Sıε, **V** a bala na lem a Nāaŋmīn 'yer vıla kaa, nı a kpēč 'l̄o na waara a baaraa daar.

VI Ala i ba faan lo, an in tuo ka ba le waan ba a ba wa nye tier liebfu, bojuu a ba bɔrfu le kpara naa a Nāaŋmın Bie a daa ju go, na ba le 'yōo ka a niyoo le wuolo wu.

VII A le a tēe na ma nyū a sabie kōo na ma loro na wu bul a bonsı ala na tara tōnō kʊ a bala na kō, ma nyen a Nāaŋmın sōvfu. **VIII** Tiche a tēe 'lō na ma bul a guur nı a mo-ur, waa tara tōnō ε, tı na wu be pɔ 'yōofu pɔ. A baarfufu daar būu le na di wu.

IX Sı gban 'yere a anyāna, barmine, sı bar tier a yi jie, na sı bōon yin tara bōsōn, bōsōn ala na lōon a faafu. **X** Nāaŋmın ba i nıbur bur ε. Wu kō ūin a yi tōmō nı a yi nōfū yin wiil ku wu ε, na yi sōu a wu nıbe tı chene sōnō ba. **XI** Sı buorɔ naa ika a yi āsūc jaa wu mōc nıbir maala a le ne tı tān a baaraa, na yi kō baala a yi tieretō jie ε. **XII** Saa buorɔ ika yi i koro dēme ε, tiche yi tōrɔ a bala na tu a sōfufu pɔ tara kānyir nyen a bonsı ala a Nāaŋmın na tur a nee.

XIII Le a Nāaŋmın na ture a nee kōrɔ a Abraham, nıre jaa na ba be be gar wu a wun pɔn jūu, wu pɔn naa a wu māe, **XIV** na wu 'yere, "Yelmāe jaa le, in sōu fu naa, naa vē ka a fu bal par paal." (*A Pielfo Gān 22:17*) **XV** Le le a Abraham tara a kānyir na wu chel lēee wa de a le a Nāaŋmın na tur a nee ku wu.

XVI Nıre ma den a nıre 'lō na gar wu yuor pɔn, ka a le won ma tur a nee i yelmāe, ka a wilewile maa le be be go ε. **XVII** Bojuu Nāaŋmın buorɔ naa ika wu maal a wu befu 'lō na ba lıere ε, ka a chaar ku a bala na wa de a ala wun tur a nee. Wu tur nee ika wun maal a le. **XVIII** Nāaŋmın maal a

nítō ıka, a bonsı ayi anyā na ba tőonō liere ε, Nääñmın mı kő tőo ηmaa jire ε, ka a sıñ bala na jo tı nyɔɔ a tıertɔfı nyā wòn ku sı a pɔrɔ taale, ka a na 'yɔɔ sı ākpäen. **XIX** A tıertɔfı nyā le sı tara, naa ı a nebkur na ma lū a sı sıε a wu chüm ba döönō ε. Wu pōn kpe be a diniem a fobaa 'lɔ ban lū var puor. **XX** Be le a Yesu de nie chen a sı 'yɔɔ, wu kpe naa a sı 'yɔɔ. Wu ı naa a bɔɔrlo níkpɛɛ kpo kpo nítāa a Melkijedek kaar. 3

VII

I A Melkijedek nyā le dőɔ ı a Salem nää nı a Nääñmın na do gar a saaju bɔɔrloro. 'Lɔ le tuor a Abraham na wu 'yer nevila 'yɔɔ wu, a le wòn dőɔ jeb a nämune bala tőo tı lieb waara. **II** Ka a Abraham ir a bonsı ala wòn waara nı a jaa pɔ pie, bɔ'yen ku wu. A wu yodɔɔ par nı nyā, torfu nää, a nı mı, Salem nää, a par le, nyā'maar nää. **III** Waa tara sää ε, bıu ma ε, nıre jaa ba bɔɔ a wu dɔɔfı daar ε, bıu bɔɔ a wu bal par ε, bıu a wu kuu daar ε. Wu kaara naa a Nääñmın Bie kaar, na wu ı a bɔɔrlo kpo kpo.

IV Yı tıer kaa a le wòn bermajā. A sı sääkpä Abraham gba mı dőɔ ku wu a bonsı ala wòn fa pɔ pie jaa pɔ bɔ'yen. **V** Pɔpāanyā, a Mosesı nee wòn dőɔ bin 'yer naa ıka, a Levi bal par pɔ le a bɔɔrloro na ma yi, 'lɔ le na ma de a pie jaa pɔ bɔ'yen yin a Isıral nıbe ba jaa sɛ̄, a wu māε yeer

3 **VI:XX** 6:20 A Melkijedek dőɔ ı a Nääñmın bɔɔr loro. 'Lɔ le ku a Abraham a paanðɔ nı a dāa na wu suɔr Nääñmın ıka wu suɔr a Abraham. Abraham mı kon a Melkijedek kufusı. (A Pielfɔ Gän 14:17-20, nı Heburu Gän 7:1-10)

sẽ, a ba yeeer gba mì na ı a Abraham bal nibe
 VI Tiche a daba nyã baa gba bier a wu ti yi a
 Levi bal par pø ε, tiche wu den a pie pø bõ'yen
 yi a Abraham së, na wo 'yer nevila 'yõo a 'lo a
 Nãaŋmìn na dõo tır a neer ku. VII Baal ba be be
 ε, ıka a nire 'lo na berme 'yer nevila 'yõo a 'lo
 na ba jã bon ε. VIII A yele ãsuç nì nyã ıka, a bala
 na kpire le ma de a pie pø jaa bõ'yen, tiche a sor
 ãsuç pø, a Melkijedek 'lo na ba kpire ε, de naa.
 IX Isuç gba mì na 'yer ıka, a Levi nire na ma de
 a pie jaa po bõ'yen, ba yab a pie jaa po bõ'yen tu
 a Abraham së, X bojuu a le a Melkijedek na dõo
 tuor a Abraham, a Levi chene na be a wu sãakpã
 puçm.

XI Ala ı a Levi bal nire, a boorlo tõmõ ma ta
 vën ka wu tor jaa dë dë, a nebinää 'lo ban ku a
 nibe, bo le so ka ba le buorç a boorloro ãsuç ıka
 wu wa, na wu kaara a Melkijedek kaar na waa ı
 a Aaron kaar ε? XII Bojuu bala wa lier a boorloro,
 ba mì ma lier a nebinää. XIII A 'lo ban 'yer na
 so a yele anyana, wu ın bal yuo, ka nire ãsuç
 jaa ba yi a bala nyana pø na wu ti tõ tõmõ be a
 boor lofo jie ε. XIV Bojuu nire jaa bõon naa ıka
 a sı Soro ın a Juda bal nire, ka a bala nyã po,
 Mosesi mì ba pur a yuor ıka nire na yin a bala
 nyã po ti ı a boorloro ε. XV Ka a le sun 'yer gba
 gän chaa pø, ıka ala ı a boorloro ãsuç na kaara
 a Melkijedek kaar wa wa naa, XVI a 'lo na wa ı a
 boorloro 'lo na ba tu a le a nebinää na 'yer tun a
 wu sãakpã loor ε, tiche a tun a le a kpẽç 'lo na
 yi a nyevor na ba tara sõçfu po. XVII Bojuu a seb
 ıka, "Fõu le ı a boorlo kpo kpo na ba tara teeefu
 ε, nütää a Melkijedek." *(Yiel Gän 110:4)*

XVIII Ba tɔɔn a kɔ̄ro bɪnfʊ lan bar, bojūu wʊ bal naa na waa ɪ bɔ̄joraa go ε. **XIX** Bojūu a nɛbināa nyā maa tɔ̄o maal bon ka wʊ tor jaa dē dē ε, ka a t̄er̄t̄o yuo na ɪ gar wʊ wa, na wʊ v̄ε ka sɪ tɔ̄o gbʊr Nāaŋm̄in.

XX A Nāaŋm̄in nɛt̄raa d̄ɔ̄ be be, bam̄ne l̄eb a bɔ̄ɔrlorbo ka a nɛt̄raa ba p̄ɔ̄ ε, **XXI** t̄iche 'l̄o l̄eb a bɔ̄ɔrloro ka a nɛt̄raa p̄ɔ̄, a le a Nāaŋm̄in na 'yer ku wʊ, "A sɪ Soro p̄ɔ̄n 'yer, na wʊ k̄ɔ̄ wa puur a k̄ɔ̄ bar jaa ε. Fō̄s le ɪ a bɔ̄ɔrlō kpo kpo." (*Yiel Gān 110:4*) **XXII** A p̄ɔ̄ bɪnfʊ nyāna jūu, Yesu le wʊ de bin a n̄eε ka wʊ ɪ a nɛt̄raa na gar.

XXIII A k̄ɔ̄ro a bɔ̄ɔrlorbo bala ma d̄ɔ̄ ɪ yɔ̄o, bojūu k̄ūu maa sɔ̄o ka ba be be a t̄om̄ɔ̄ p̄ɔ̄ kor ε. **XXIV** T̄iche a Yesu 'l̄o na ben be jaa kpo kpo, a wʊ bɔ̄ɔrlō t̄om̄ɔ̄ ba tara l̄erfʊ ε. **XXV** A le jūu, wʊ ma t̄ɔ̄n faa a bala na tu a wʊ jie waara a Nāaŋm̄in s̄ε. Bojūu wʊ ma ben be s̄ɔ̄o jaa 'maala a Nāaŋm̄in k̄ur̄o ba.

XXVI A bɔ̄ɔrlō n̄ikp̄εε nyāna le b̄ɔ̄ a le s̄in buɔ̄rɔ̄, wʊ ɪn chechε, waa tara chεfʊ ε, waa buɔ̄rɔ̄ yeldεεr ε, na wʊ oo wʊ māε yin yelbe-ɪrbε p̄ɔ̄, na wʊ do gar a saaju. **XXVII** Waa kaara fika a bɔ̄ɔrlō n̄ibere banyā ε, naa ba le s̄ee ɪka wʊ loro a bɔ̄ɔr a b̄ibie a jaa ε, na wʊn ma de nie lo a wʊ māε tulo bɔ̄ɔr, t̄i p̄āa m̄i lo a n̄ibe m̄i bon ε. Wʊ māε le s̄ɔ̄o na wʊ l̄eb a bɔ̄ɔrlō d̄ɔ̄ lo a ba yeldεεbε bɔ̄ɔr a d̄ēd̄ēe daa ka a baar. **XXVIII** Bojūu a nɛbināa le ma ir a bɔ̄ɔrlō n̄ibere, ka ba ɪ n̄ibe na bal, t̄iche a p̄ofu nyā na tu a nɛbināa puor wa, a Bie le Nāaŋm̄in ir, 'l̄o le maal a le jaa a Nāaŋm̄in na buɔ̄rɔ̄ ɪka wʊ maal.

VIII

I A 'yere sìn 'yere nì nyã, sìn tara na a bɔɔrlo níkpẽs nyã na jānē be a saaju kpẽs wu jaa suɔ nūsõj jie. **II** Be le wu tõnõ a dinie suɔ na ı a yelmās Nāaŋmīn puorfø yir a sì Soro mās na maal, a ba ı a gān yir 'lō a nūrē na maal a wu nūu ε.

III Bɔɔrlo níkpẽs jaa ba ma ir wu naa ka wu ma diere a kufusi nì a bɔɔrlo bonsı loro nì a bɔɔr, ala le so ka a nyã mì na de bon kõ lon a bɔɔr. **IV** Ala ı wu ta ben ka a tēe pɔ, wu kõ naa ta ı bɔɔrloro ε, bojūu níbe den nie be ka, na ba ma diere a kufusi turo nì a le a nebināa na man. **V** Ban tõnõ a Nāaŋmīn puorfø yir cheche nyã pɔ na ı a 'lō na be a saaju gāagiel ban tɔɔr maal. A anyāna jūu le so ka a Nāaŋmīn kpākpāana a Mosesı a le wu dõo buɔrɔ ıka wu maal a gān yir, na wu 'yer, "Kaara sõ, na fo maal wu a le ne nì wu ju ın wiil fo be a tɔɔ ju." **(A Yifo Gān 25:40)**

VI Tiche a tõmõ 'lō a Yesu na nyε, gar a ba bon jaa bamm na ı a netūraa 'ma'maala na gar a bõkora, bojūu a nebin paalaa na ı gar pɔ le wu maal.

VII Bojūu ala ı a netır koraa 'lō ba dõo tara chεfø ε, jie kõ naa be be a ba le buɔrɔ bõyuo ε. **VIII** Tiche Nāaŋmīn nyen a le a níbe na 'mab, na wu 'yer, nítõ le a sì Soro 'yer, "Bibir kõ na wa vīε naa, ka n tır netır paalaa bin ku a Isural yir dēme nì a Juda yir dēme. **IX** A kõ le nyetāan a nee 'lō ın dõo tır ku a ba sãakpämīne a daar 'lõnõ ın nyɔɔ ba a nūu tɔɔ yin a Ijipitı tēe pɔ ε. Nítõ le a sì Soro 'yer, bojūu baa suɔ ara a le ın tır a nee ku ba ε, ka n mì l̄eb puor 'yɔɔ ba. **X** A anyāna le ı a netūraa

in na tūr ku a Isūral yir dēme, a bībir 'lō wa vīe baar. Lē le a sī Soro 'yer. In de naa a n neer 'yōo a ba tīersi pō, na n sēb dōol a ba nyān ju. Kā n i a ba Nāaŋmīn, ka ba mī i a n nībe. **XI** Nīre jaa kō le wiil a wō tō sōo ε, bīi ka nīre 'yer ku a wō yēbe ika, 'Bōo a sī Soro ε.' Bojūu ba jaa na bōo ma naa, yi a bil pō tī tān a bēre pō. **XII** In vēn a ba putuyele bar. N kō le tīer a ba yeldēbe jaa go ε." *(Jeremiya 31:31-34)*

XIII Nāaŋmīn na buolō a netūraa anyāna bōpaalaa, wō maal a 'lō na de nie ka wō i bōjuolaa, ka bon mī na juol, wō maa yaara tī kpi ε.

IX

I Faa nyē, a netūr dōo 'lō tara na a puorfō chirsī nī a jichechē 'lō ban dōo maal ka a tēe pō. **II** A gān yir nyā ban dōo maal baar, a di yēyē pō le ba bin a fātūnsi dōolfo jie nī a tēebol 'lō ju ban ma dōol a paanōchēchē ala. A jie nyā le ba buolō, Jichechē. **III** A dinie sōo ban lū a fōbaa var, ba buolō naa a be, Chechē wō jaa Chechē Jie. **IV** Be le a bōor lofō jie be na i selma a ba ma chūnō a tāi nyūu vīla ala nī a netūraa daka ban maal tī waarr selma pōo. A daka nyāna pō le a selma dulo ban 'yōo a maana nī a Aaron dāgbal 'lō na dōo 'mōr a puul nī a kūsūr pērsi ala ban dōo sēb a nebināa 'yōo. **4 V** A daka nyā ju le ba maal a malakası bala na wile a Nāaŋmīn tūr ka ba ara ku a malakası bala ban buolō a cherubim, ka ba

4 IX:IV 9:4 A manna anyāna in bōdiir a Nāaŋmīn na dōo ku a Isūral nībe be a mōgōo pō ka ba di. (A Yifō Gān 16:4-36, nī Jēon 6:31, 49)

ger pɔɔ a faafɔ bɔɔr lofu jie. Tiche sì kɔ tɔɔ man a yelsı anyāna tu tu taa a pɔpāanyā ε.

VI Le a yelsı anyāna ban wa choɔr a nıtɔ baar, a bɔɔrlorbo pāa ma kpierere na a di yeyɛ sɔɔ pɔ, bıbir jaa tɔnɔ a ba tɔmɔ. **VII** Tiche a bɔɔrlo nıkpɛɛ 'lɔ tɛɛ le ma kpe a dinie sɔɔ gbɛbɔ'yen yuon jaa, wu maa faa dɔɔ jāi ε. Ala le wu ma kpɛn a be tı lon a wu mæs bɔɔr, nı a nıbe mı yeldεbe ban ba bɔɔn ε, tı faa tul maal bɔɔr. **VIII** Nāaŋmın Sıe wiil a anyāna ıka, a sɔr na kpierere a Jicheche 'Lɔ Wu Jaa Cheche Jie chene na ba yuo ε, a gān yir koro na chene ara jū. **IX** A anyāna dɔɔ wile a dına sɔɔ, naa wile ıka a kufusi nı a bɔɔrlo bonsı ala ban ma lon a bɔɔr, maa tɔɔ vɛ ka a 'lɔ na wa a puorfɔ jie tıer chaar ε. **X** A ı naa bɔ̄diir tɛɛ yele, nı nyūfɔ yele, nı bɔpεersı yelsı, ala le ba mɔɔ nıbir maala tı tān a yelpaala na lıer.

XI Le a Yesu Kırısito na wa a bɔɔrlo nıkpɛɛ nyā kaar, nı a yelsɔn ala na de nie be ka, wu kpɛn tu a jikpɛɛ nı a puorfɔ yir 'lɔ na ı cheche an ba ı nıre nūu le maal ε, ka sì 'yer ıka waa pɔɔ a bɔmiersı pɔ ε. **XII** Waa de buɔ bı narbil jāi ε, tiche wu kpe naa a Jicheche Wu Jaa Cheche nyā pɔ, gbɛbɔ'yen ku nıre jaa nı a wu mæs jāi, a sì tɔɔ nyɛ a faafɔ a kpo kpo. **XIII** A buɔr jāi nı a nadai jāi nı a nasarbil tāpiɛl ban ma ɔɔ mir a bala na sɔɔ, ka a ba āgāma yi ı bɔsɔn. **XIV** Nımne pāa le, a Yesu Kırısito jāi a 'lɔ na tu a Nāaŋmın Sıe na ı nyevɔr, a wu mæs na ba tara chefɔ ε, lon bɔɔr ku a Nāaŋmın na wu pees a sì tıer nı tɔmɔ jaa na chiine nı sì kūu pɔ, ka sìn tɔɔ tɔnɔ kurɔ a

Nāaṇmīn vor.

XV Bojūu a anyāna le vē ka a Yesu Kırıṣito ı a netür paalaa 'ma'maala, ka a bala a Nāaṇmīn na buol, na nyę a bōsōn ala na ba tara baarfu ε. Pōpāanyā wō kpi naa na wō faa ba yin a yeldəbe ala ban dōc maal a netür koraa 'lō pō.

XVI Nire wa tır nee ıka 'lō wa kpi baar, a kūu le wō ma wa kpi, ka a le won 'yer pāa yi chāa pō, **XVII** bojūu ala ı fō tır nee ıka fōs wa kpi baar. Fōs wa chene a ba ı yele ε, tiche fon wa kpi baar le a pāa ı yele. **XVIII** A anyāna jūu le so gba, ka a netür dōc 'lō maa ı bon jaa ka a jāı ba pōc ε. **XIX** Le a Mosesı na wa man a nebināa 'yer ku a nibe ba jaa baar, wō den a nelpołō jāı na wō de kōc 'yōc, na wō de per kōjol jie na wō vōc urbanyūu na wō tun mır a gān pilāa 'lō nı a nibe ba jaa. **XX** Tı na wō 'yer, "A anyāna le ı a netūraa jāı, a Nāaṇmīn na kpākpāana yi ıka yi turo." **(A Yifo Gān 24:8)** **XXI** Le nı ju mı le wō de a jāı mır a gān puorfı yir nı a bonsı a jaa ban ma de maala nı a be. **XXII** Yelmāe jaa a nebināa 'yer ıka, ba ma de a jāı mıl a bonsı a jaa. Ka jāı ba wa kpaar ε, yelbier vē kofı ba be be ε.

XXIII A tara na sōr ka ba chōr a saaju bōtōr maalaa nı a bōrlo bonsı anyāna, tiche a saaju bonsı māe 'lō, a ba bōrlo bon gar naa anyāna. **XXIV** Bojūu Kırıṣito ba kpe a nire nūu bōmaalaa jichechę nyā pō, na dōc ı a saaju bon sō 'lō ban dōc tōr maal ε. A saaju māe le wō tı kpe, na wō tı ara a Nāaṇmīn niem a pōpāanyā a sı jūu. **XXV** A ba ı wō kpēn be a saaju na won le tı loro a bōr bıbir jaa ε, nıtāa le a Juu nibe bōrlo nāa

na ma kpε a Jichechε 'Lɔ Wu Jaa Chechε pɔ, a yuon nɪ a jāi na ba ɪ a wu māe jāi ε. **XXVI** Ala ɪ le le a ta ɪ, Kırıṣito naa pāan din dɔçye sōç jaa yi a wer pielfo daar jaa. Tiche a põpāanyā, wo wa daan yi a bùbir baaraa daar na wu maal yele a jaa baar, ika wo wa de a wu māe l̄eb a bɔɔrlo bon diin a yelbier bar. **XXVII** Nıtāa le ban dɔç nıre ka wuñ kpi daar kɔɔ, na wu tı tuor 'yer tɔɔrfu, **XXVIII** le le, a Kırıṣito lon a bɔɔr kpo kpo ku nıyɔɔ. Wun l̄eb wa a gbeε ayi sōç, a ba ɪ fika a wu wa de a yelbier bar ε, tiche ka wu waan faafu wa ku a bala jaa na chelə wu.

X

I A nebināa dōç ɪ a bōsō 'lɔ na waara gāagiel, a ba ɪ a bon māe le ε. A nıtō jūu, a kɔɔ tōç ɪ a bɔɔrlo bōbō'yen ban ma lo yuon jaa ka a tōç chɔɔr a bala na ma wa tōç gbür a Nāaŋmın puorfu 'yōç ε. **II** Ala ɪ a ta tōçn chɔɔr ba, ba kɔɔ naa bar a bɔɔrlo bomo ir fu ε? Bojūu a bala na ma ta wa a Nāaŋmın puorfu jie, a ba yelbier naa baar naa, ka ba kɔɔ ma le t̄er t̄o a ba yeldəbe go ε. **III** Tiche a ba yuon jaa bɔɔrlo bonsı anyāna ma t̄ere ba naa a ba yeldəbe, **IV** bojūu a nadai nɪ a buur jāi maa tuɔrɔ ire a yeldəbe bara ε.

V A le jūu, a Kırıṣito na waara ka a wer pɔ, nıtō le wu 'yer ku a Nāaŋmın, "A bɔɔrlo bonsı nɪ a bōkorsi, faa buɔraa ε, tiche āgān le fu choɔr ku ma. **VI** A bɔɔrlo bonsı ban chonç nɪ a ba 'mabfu bōkorsi, fu puɔ maa pel yaa ε. **VII** Ka n pāa 'yer, maa nɪ nyā, nıtāa le an seb a n yele a Nāaŋmın gān pɔ. N Nāaŋmın, n wa naa ika n wa ɪ a fu bɔfū."

(Yiel

Gān 40:6-8) **VIII** Wū den nie 'yer, "A bōorlo bonsi nī a kufusi nī a dōn ala ban ma kū chūm nī a ba tulo kofosi ala, faa buɔraa ε, fo pōo ba pēl ε," an sōo ı ika a nebināa le 'yer ika ba ı a le. **IX** A wū pāa 'yer, "Maa nī nyā, n wa naa ika n wa ı a fo bōfu." Wū tōon a 'lō na de nie bar, tī de a ayi suɔ 'yōo a jie. **X** A nūtōnō jūu le a Nāaŋmīn maal sī, a sī ı nūsōn a Yesu Kırısito na de a wū āgān lon a bōor kpo kpo kū sī.

XI A Juu nūbe bōorloro, bībir jaa le wū ma ara tī tōnō a ba puorfū tōbie. Waa gala a bōor lofu nyā na maa tōo de yelbier bar ε. **XII** Tiche a Yesu Kırısito na wa lo a bōor kpo kpo nyā baar a yelbier jūu, wū pāa tī jāne naa a Nāaŋmīn nūsōo jie. **XIII** An yi a le daar jaa, wū chele naa a Nāaŋmīn na wa de a wū dōdēme kū wū a ba līeb a wū gbēe dōolfo jie, **XIV** bojūu gbēbō'yen tēe le wū lo a bōor, ka a sēe kū a bala wūn maal ka ba ı cheche.

XV A Nāaŋmīn Sīe mī 'yer yelmāe jaa kū sī nī a yele nyā, wū den nie 'yer, **XVI** "Nyā le ı a netūraa nyā ın wa tara nī ba, a sōo 'lō wa po baar. Le le a sī Soro 'yer. In den a n nebinsi 'yōo a ba nyān pō, naa sēb 'yōo a ba tīersi pō." (*Jeremiya 31:33*) **XVII** Na wū pāa le 'yer pōo, "A ba yelbier nī a ba chefusi tōbie, n kō le tīeraa go ε." (*Jeremiya 31:34*) **XVIII** Nāaŋmīn na wa vē a yelbier anyāna kū nūre, yelbier bōor lofu ba le be be go ε.

XIX A le jūu n yēer, sīn ben tara a 'lafū nyā na tī kpe a Jicheche Wū Jaa Cheche Jie a Yesu jāi jūu, **XX** na wū yuo a yelmāe sōr nūbir paalaa na 'mar tu a fōvaraa 'lō pō, 'lō le ı a wū āgān, **XXI** na sī be tara a bōorlo nūkřēe nyā na kaara a Nāaŋmīn

yir, [XXII](#) yi i a si tco gbør Nääñmin ní nyäa nyä na vïelë, ní a sccfø na tïre. Bojüu wu mir a si nyän, na wu fiel si yin a tïer sôõnaa pç, na wu pœe a si ägäma ní a kôsõc ala. [XXIII](#) Yí vë a si nycc a si tiertcfu nyä sun scc jaa châchä tara, bojüu a 'lø na tur a nee ko si in yelmäe scc. [XXIV](#) Yí vë a si kpäkpäana taa mðo nïbir nõfu ní vila maalfu pç. [XXV](#) Yí taa ire wa vë ka si ma bara taa së lõcfu ï, nïtää le a bamine na ma ire ï, tiche yí vë a si 'yôonõ taa äkpäen, na si ma maala a le sôõ jaa, an i a Bïbir tcoroc na gbør.

[XXVI](#) Ala i si chene na bôon jaa tì ma maala a yelbier sun wa bôo a yelmäe baar, yelbier bôrlo bon jaa ba le be be go ï, [XXVII](#) tiche dâbäe tee le si chele ní a 'yer tcorfu, ní a bûu dagel 'lø na wa di a Nääñmin dôdëme. [XXVIII](#) Nire äsuc jaa wa dôc tor a le a Mosesi na 'yer bin, ka a nibe ayi bui nibe ata wa di dâasie ika yelmäe le wu i a le, ba ma ku naa a ninyine tì maa kaa wu nibaal ï. [XXIX](#) Ge buor le yí tïer Nääñmin na ge a nire 'lø na neere a Nääñmin Bie nyä ní gbeë, a ninyine 'lø na maal fika waa i bôchëchë ï, a jai nyä na i a neturaa na maal wu a wu tor, ka wu tõ a Nääñmin wæfø Sïe? [XXX](#) Bojüu si bôon a 'lø na 'yer, "Maa le so a sän yaafu, in lieb yaa a sän," (*Mosesi Gämä Na Tu Anuu 32:35*) wu le bôo 'yer go, "A si Soro na tco a wu nibe 'yer." (*Mosesi Gämä Na Tu Anuu 32:36*) [XXXI](#) A in dâbäyele, ala i fu faan lo a Nääñmin nïbir nyä nüu pç.

[XXXII](#) Yí tïer kaa a le daar yin dôc be be, tì wa nyë a châa, a le yin ba gber tuor a döoye yoo ala. [XXXIII](#) Sôõ kôõ, châa pç jaa le ba ma turc yí na ba

gere ní yi. Daar kőc, yi ma 'mantāan a bala mī ban gere a le. [XXXIV](#) Yí mī dőc tara nūbaal ní a bala ban nyɔɔr pɔɔ a die pɔ, na yi mī tara pupel an ba bā yi ε, a sɔɔ 'lɔ ban fa a yi bōtarsı, bojūu yi bōon naa ika yi māe tara naa bōtarsı na i gar a anyāna na ba tara baarfɔ ε.

[XXXV](#) A le jūu, yi taa lōb a tier sɔ̄ nyā bar ε, Nāaŋmīn na yab yin gar a le. [XXXVI](#) Yí mōc nūbir tara kānyir na yi maala a le a Nāaŋmīn na buɔrɔ, yin wa nyen a le wōn tur a wō nεε. [XXXVII](#) Bojūu a chen bālāa ka a, "Lɔ na waara, wōn wa naa. Wō kō kor ε. [XXXVIII](#) Tiche a maa torfɔ sɔɔ 'lɔ, na kpierē naa ní sɔɔfū. 'Lɔ wa līeb puor 'lɔ, n pɔɔ kō pel wō ε." (*Habakuk 2:3-4*) [XXXIX](#) Tiche sūn ba i a bala na līerē a puor sɔɔnɔ ε, tiche sū in a bala na sɔɔ de, na sū nyε faafū.

XI

[I](#) Pōpāanyā, a sɔɔfū nyā v̄e naa ka saa 'lōrɔ gber ε, yelmāe jaa a bon 'lɔ 'yōc sūn tara a tier tī ba nyen nūbir ε. [II](#) A sɔɔfū nyā le a kōr dēme dōc tara, ka a Nāaŋmīn dān ba.

[III](#) Sɔɔfū le v̄e a ba bōc a par ika Nāaŋmīn dōc de a wō nεε 'yerbie maal a tēe, ní a saaju wō jaa, ka a bonsı sūn ben nyere, a ba i a dōc be be ka wō de maal ε. [IV](#) Sɔɔfū le v̄e ka a Abel bōɔrlo bonsı wōn de ku Nāaŋmīn i gar a Kain bōɔrlo bonsı. Sɔɔfū le v̄e ka a Nāaŋmīn dān wō 'yer ika a wō yele tor naa, a sɔɔ 'lɔ a Nāaŋmīn na dōc 'yer a Abel kufusı nyā 'yer, wōn sɔɔ kpi gba, tiche a sɔɔfū le v̄eñ ka wō chene 'yerε.

[V](#) Sɔɔfū le v̄e ka Nāaŋmīn wa de a Enok bōnūbir. 'Lɔ ba kpi bōc kūu ε, baa le wa nyε wō

jaa go ε, bojūu Nāaŋmīn māe le wa de wu. Bojūu sere tiche ka wu wa chen, Nāaŋmīn 'yer a ika a Enok yele nōmō wu naa. **VI** Nire ba wa tara sōcfu ε, an in tuo wu na tō pei Nāaŋmīn pu, bojūu nire āsu jaa wa waara a Nāaŋmīn sē, wu sōon ika wu ben be, na wu mi ma yara a bala na mō nūbir buorō wu.

VII Sōcfu le vē ka a Nowa tu a le a Nāaŋmīn na dō 'yer ku wu tī ba nyen nūbir ε, tī na wu de dābāe maal a daka bulomtum faan a wu yir dēme ni a wu māe. A wu sōcfu vē naa ka wu 'yer netuo 'yō a wer nūbe ba jaa ban tōr a Nāaŋmīn 'yer jūu, tī na wu līeb a yeltorsi bōdire a wu sōcfu jūu.

VIII Abraham sōcfu jūu, a sō 'lō a Nāaŋmīn na dō būl wu ika wu yi chen a jie 'lō na wa i a wu sofū daa kō, wu tu naa a Nāaŋmīn nee na wu chen, wu gba na ba bō a jie wu chiine ε. **IX** Sōcfu vē naa ka wu tī kpiere a netūraa tēe 'lō pō i sāan a be a paal 'lō pō. A gāma seer ala pō le wu dō 'mataa kpiere ni a Isaakī ni a Jekob, na ba mi pu wu na wa so a jie 'lō a Nāaŋmīn na tūr a wu nee. **X** Bojūu wu dō kaara niem ika wu nyē yir par ban sō, ka a Nāaŋmīn māe i a mūmīere.

XI Sōcfu le vē ka a Abraham na dō kor i danyō, ka a wu pō Saara mi ab, tī ba chene na dō bie. Wu tara na sōcfu ni a Nāaŋmīn nee wu tūr ku wu. **XII** Ka a dabō 'yen nyā na kor bōtul ta kūu, tī wu 'yōn par ka ba waa fika a ḥmerbie na be a saaju, na ba kaara man nee bire kaar fun kō tō sōr ε.

XIII A nıbe banyāna sōon Nāaŋmın tı tān a sōo 'lō ban kpi. Baa nyę a le a Nāaŋmın na dōo tır a nęe ku ba ε, nıdaa le ba gbā nyāa tı sōo de, na ba sōo ıka sāanba nı nıyuɔrsı le ba ı ka a wer pɔ.

XIV A nıbe banyāna na 'yer a anyāna, wiil ıka ba kaara na buɔrɔ a tēe 'lō na ı a ba māe tuɔr. **XV** Ala ı ba dōo tıere a paal 'lō ban yi, ban taa tōon le lıeb kul a be. **XVI** Tı le ba le ε, ba dōo tıere a paal 'lō na gar a be, na be a saaju. Ala le so ka a vā ba kurɔ wu wun ı a ba Nāaŋmın ε, bojūu wu chɔɔr a tēe ku ba.

XVII Sōɔfū v̄e naa ka Abraham, a sōo 'lō a Nāaŋmın na beeर wu kaa ka wu sōo de a wu bidaba Isaakı ka wu ı a bɔɔrlo bon a wun lon a bɔɔr. 'Lō le dōo sōo de a le a Nāaŋmın na tır a nęe ku wu, tı na wu sōo de a wu bidabɔ'yen t̄ee nyā na lon a bɔɔr. **XVIII** Nāaŋmın gba na dōo 'yer ku wu ıka, "Isaakı le na 'yɔo a fɔ par, le in tır a nęe ku fɔ." *(A Pielfu Gān 21:12)*

XIX Abraham tıer bɔɔn ıka Nāaŋmın na tōon sāi kūu, ka a nyetāan fika wu nyen a Isaakı na yi a kūu pɔ.

XX Sōɔfū v̄e naa ka Isaakı 'yer nevıla 'yɔo Jekob nı a Esau a ba nıdaar kɔɔ yele.

XXI Sōɔfū le v̄e ka a Jekob na ta a kūu, wu 'yer nevıla 'yɔo a Josefu bibiir ba jaa tı na wu guun lan a wu dāgbal diiraa tı puor Nāaŋmın yāan.

XXII Sōɔfū v̄e naa ka a Josefu kūu na wa gbvɔrɔ, tı wu 'yer ku a Isıral nıbe a Ijipitı tēe pɔ yifu 'yer ku ba, na wu man ba a le ban na ı nı a wu kɔbɔ.

XXIII Sōɔfū nyā v̄e naa ka a sōo 'lō ban dōo a Mosesı a wu dɔɔrbɔ sōol wun bar ȳmersı ata.

Bojūu ba nyen wun i bivila, na baa joro a nāa binfu ε.

XXIV Socofo nyā vēn a le a Mosesi na wa nōč, waa sōč ka ba bučlo wu a nākpēč Faaro bipoo bie ε. **XXV** Wu kāan ir ban na 'mataa gen wu nī a Nāaŋmīn nībe gar wun na di a yelbier nōč bālāa tēs. **XXVI** Wu nyen wun na di dōčye a Kırıſito jūu ka a tara tōnō gar a Ijipitī tēe pō nābomo. Bojūu daar kōč sāyar le wu mōč nībir kaara. **XXVII** Socofo vē naa ka a Mosesi yi be a Ijipitī tēe pō, tī ba joro a nāa suur ε. Wu tara na kānyir, bojūu wu nyen a 'lō a nībir na maa nyε ε. **XXVIII** Socofo le wu de tun a le a Nāaŋmīn na 'yer a Gōl Bar Bībir 'yer, na wu dōč 'yōč ka ba bol a jāi a ba dōdō ε, ka a sōčfu 'lō na waara ba tōč sur a Isıral nībe bidadōn ε.

XXIX Socofo vē naa ka a Man Jīe var līeb sōr, ka a Ijipitī dēme mī na wa ta nyε a le na ba kpe ka a man di ba jaa.

XXX Socofo le vē ka a Jeriko dachin kpēč 'lō wu jaa gel lo, a le a Isıral nībe na wa guor a tēe wu jaa a ber ayopōi tuor.

XXXI Socofo le dōč faa a sēsē pōč 'lō ban bučlo a Worahab, bojūu wu dōč sōč de a bala ban tō ika ba tī juor a tēe kaa. Waa dōč pōč a bawōnsı pō kpi ε.

XXXII N le man bo go? N ba tara jaa na man le a Gidiyon nī Baraki nī Samson nī Jefeta nī a Nāa David nī Samuwel nī a le a Nāaŋmīn 'ye'yerbe na tō 'yer ε, **XXXIII** bala le de sōč jēb na ba tōč nāmīne, tī maal a le na sēs, nyen a le a Nāaŋmīn na tīr a nēs. Bala le mī dōč kpal a jubere nēs, **XXXIV** na ba kpīn a būu dagel, tī na ba jo faa a ba māe a sōberē ala ban taa kun ba. Bala le dōč i a

nibaalsı, na ba l̄ieb n̄ikpāen, na ba l̄ieb gādaar a jeer po tōo a ba dōdēme. [XXXV](#) Pōbo m̄i le nyen a ba n̄ibe na dōo kpi t̄i le l̄ieb ir i v̄ue. Ba gen bamine putuger. Bala ta sōo, ba kō naa ge ba ε, t̄i ba t̄or t̄i chene ara a ba sōofu buorō ika ba wa nyε a kūu 'l̄o po irfu na i gar a nyā. [XXXVI](#) Ba lan bamine na ba fōb ba, t̄i lūn bamine m̄i n̄i bōjorsı t̄i 'yōo pōofu die po. [XXXVII](#) Ba lōb bamine n̄i kusibε k̄u, t̄i ma che bamine m̄i var a yi, t̄i kūn bamine m̄i naa sōo. Piir gāma n̄i buor gākpoor le bamine m̄i ma dōo su yuorō n̄i na ba i nōn dēme, ka ba tara ba gere t̄i sile ba a porō jaa a le nε. [XXXVIII](#) Ka a wer nyā ba ta seε ika wō tara a n̄ibe banyāna ε, ka ba bāra yuorō be a mōgōo po n̄i a tōn jur, kpiere a tōn bōor po n̄i a tūlotuursı bōor ala ban ya a tēe.

[XXXIX](#) A n̄ibe banyāna ba jaa nyen dāasivila a ba sōofu jūu, tiche a bonsı ala a Nāaŋmın na dōo tür a nee ba ãsuv̄ jaa ba nyāa ε. [XL](#) Nāaŋmın guor yelviel na gar a anyā na wō gun sı, ka wō na de sı 'matāan ba maal yele a jātaa.

XII

[I](#) A le jūu, a n̄iyōo banyāna na ḥmaa jil sı a julōjuur kaar dire a dāasie, ȳi i a sı lōb bon jaa na ḥmaa sı sōr bar n̄i a yelbier ala na maa yaara t̄i bār sı lōb ε, t̄i na sı mōo n̄ibir joro n̄i kānyir t̄i ta a jie ban tōo gun sı. [II](#) Ȳi i a sı fur a sı n̄ibie 'yōo a Yesu na sı kaara wō jaa tāi. 'Lō le de a nie be a sı sōofu sōr po, t̄i baar. 'Lō le a pupel 'l̄o na be a wō niem, wō din kānyir kpi be a daa ju, na wō sōo a vā. Wō pāa t̄i jēn be a Nāaŋmın nāalōo po a nūsōo jie. [III](#) Ȳi t̄ier a wō yele a le wōn dōo

tara a kānyir, nī a lē a yelbe-ırbe na dōj jēere nī wō, yī tīer a lē, ka a yī āgāma taa sal a yī tīer sōc ε.

IV A yī mōfu pō, yīn jēere nī a yelbier, yaa jēb ta a jie 'lō serē a yī jāi na yī ε. **V** Yī ta ūin a lē a Nāaŋmīn na dōj 'yer 'yōo yī a ākpāen nītāa a wō bibiir ε, "N bie, ta de dekpele 'yōo a sī Soro kpāafu pō ε, na fu ta vē ka a fu pōo sōo a lē wōn gōnō fu ε, **VI** bojūu a sī Soro ma kpāana na a bala wōn nō, na wō ma tōo āsūo jaa toor wōn sōo de maal a wō bie." *(Sokpar Gān 3:11, 12)*

VII Yī tara kānyir a kpāafu nyā pō. Nāaŋmīn maala yī naa a wō bibiir. Bojūu bibuor le be be, ka a wō sāa maa tōo wō toor ε? **VIII** Ala i āsūo jaa ba wa nyē a toor tōofu a wō bibiir kaar ε, ka lē sāa yir bibiir le ba i. **IX** Sī jaa le tara a sāamīne ka ba ma kpāa sī, tī sī chēne 'yōonō ba. Nmīnē le a sī kō pāa siir sī māe ku a 'lō na i a sī sur nī a nyevvōr Sāa gar a lē ε! **X** A sī sāamīne ma kpāa sīn jaa bālāa tun a lē ban tīer ika a i naa. Tīchē Nāaŋmīn ma kpāa sī naa, ka sī i nīsōn, a sīn nī 'lō 'mataa pō a wō cheche. **XI** Kpāafu ba be be na i nōo a pielfu daar ε, tīchē a ma iñ tuo. A puor le a ma pāa wō torfu, nī nyā'maar ku a bala na sōc tu.

XII A lē jūu, yī ir āgān sal yīn a yī nuur nī a yī gbeε pō bar, **XIII** "Tī na yī choor a sōr a wō jaa jātaa a yī tufu 'yōo," *(Sokpar Gān 4:26)* ka a gbersi sa na ba tōo chiine.

XIV Yī mō le jaa yīn na tōo i, ka yīn nī nīre jaa kpīere nī nyā'maar, na yī i cheche. Nīre ba wa i cheche ε, wō kō tōo nyē a sī Soro ε. **XV** Yī kaara sō, ka a yī āsūo jaa taa vīe a Nāaŋmīn wāefu bar

ε, bı̄ ka a nyı̄r tuo kő̄ taa tō̄ yi na wū dam yele 'yő̄ nı̄be ka a ba yoō jie taa ső̄ ε. **XVI** Yı̄ kaara ka a yī ãsuv̄ jaa taa ī sësëyele ε, bı̄ kaara fika a Esau na ba dő̄ 'yő̄ a Nääñmın̄ 'yer ε, na wo de a wū kpëe ifū nı̄ a wū difū jie teen bȫdiraa gbebȫ'yen tee na wū di. **XVII** A ala puor, yī bő̄on naa ika wū le wa buor̄ naa a wū difū jie, ka a sää tör wū bar, a wū mı̄ kő̄ le tő̄ lı̄eb go ε. Wū gba wa kȭn nı̄bikő̄ nı̄ a yele nyǟ, tı̄ waa le nyε̄ a ső̄ufū go ε.

XVIII Yı̄n 'l̄o ba wa a tő̄ nyǟ par yı̄n na tő̄ sur ε, a 'l̄o na ma dő̄ lı̄re a bū̄, bı̄ ka a jie ma sō̄b lii ka a sajakpuro furo, **XIX** bı̄ ka tle peele 'yerε nı̄ a nı̄re kökör̄, bı̄ ban wō̄ a kökör̄ nyǟ, ba sør̄ naa ika a 'yerbie a ta le 'yer go ε. **XX** Bojū̄ baa dő̄ tő̄nő̄ tara a le a 'yer na kpäkpäana ba 'yerε ika, "Ala ī dő̄ gba wa sur a tő̄, ba l̄ob wū nı̄ kusı̄be ku." *(A Yifu Gān 19:12, 13)* **XXI** Ka a jie dő̄ ı̄re dâbäe wū jaa, ka Mosesı̄ wa tı̄ 'yer, "N mı̄re naa nı̄ dâbäe." *(Mosesı̄ Gāma Na Tu Anñu 9:19)*

XXII Tı̄che, yı̄n 'l̄o wa naa a Jiyon Tő̄ par na ī a saaju Jerusalém, be le a Nääñmın̄ nı̄bir nyǟ kpı̄ere. Yı̄ wa l̄oñ naa a malakası̄ turo turo na l̄oñ taa nı̄ pupel, **XXIII** nı̄ a pupuorbiir bala na ī a bidő̄, bala yoe le səb a be a saaju. Yı̄n wa naa a Nääñmın̄ 'l̄o na tɔ̄r a nı̄be ba jaa 'yer së̄, nı̄ a 'l̄o na maal a torfo dëme sur ka a ī cheche, **XXIV** nı̄ a Yesu na ī a netır̄ paalaa nyǟ 'ma'maala na mır̄ a wū jā̄i ka a 'yerε naa gar a Abel tɔ̄r.

XXV Yı̄ kaara ső̄ na yī taa tör a Nääñmın̄ na 'yerε ε. Ala ī a bala wun dő̄ kpäa faa ka a wer pɔ̄ ba chǟe ε, ı̄mın̄e an kaara kʊ̄ a sın̄, ala ī sı̄

l̄eb puor 'yōč a Nāaŋm̄in na kpāana s̄i yire a saaju? **XXVI** A sōč 'lōnōč a Nāaŋm̄in kōkōr dam a tēe wō jaa, tīche pōpāanyā 'lo wō tur nee ika, "Daar kōč go, a ba i a tēe le in dam ε, tīche in dam a saaju wō jaa." (*Hagai 2:6*) **XXVII** A 'yerbir nyā won 'yer ika, daar kōč go, a par le ika won ir a bonsı ala na i a bōmaalsı na dam bar, tīche a ala na kōč tōč dam ε, ka ala ara.

XXVIII A le jūu, s̄in na ben tara a Nāaŋm̄in nāalōč nyā na ba tara damfō ε, yī vē ka a nōmō s̄i, a s̄i dāna Nāaŋm̄in le wōn buɔrc̄ nī 'yōčfō nī dābāč, **XXIX** bojūu a s̄i "Nāaŋm̄in nyā in būu na dire." (*Mosesi Gāma Na Tu Anūu 4:24*)

XIII

I Yī mōč nībir na yī nōnōč taa nītāa yeeer. **II** Yī taa i're wa īin sāanba defō bar ε, bojūu nībe bamīne dōč de sāanba maal ba vīla, tī baa bōčon ika malakası le ε. **III** Yī tīer a bala ban nyōčr pōč a die pōč fīka yī mī pōč ban be a pōčfō jie, nī a bala ban gere fīka yī mī pōč ban dire a dōčye.

IV Yī jaa, yī 'yōčonōč a kultaa, ka a yī gaa jie taa tara chefō ε, bojūu Nāaŋm̄in na tōčr a bala jaa na sōčonōč a kultaa nī a sēsēnbe 'yer. **V** Yī tōč yī māe yin a libie nōfō pōč, na yī vē ka a bālāa jaa yūn tara sēen yī, bojūu Nāaŋm̄in 'yer naa a wō gān pōč ika, "N kōč wa bar fō jaa ε, n kōč wa tōčr fō jaa bar ε." (*Mosesi Gāma Na Tu Anūu 31:6*)

VI Ka a s̄i pāa na 'la 'yer ika, "A n Soro le i a n sōnōč, ka n kōč joro dābāč ε. Bo le nīre na i ma?" (*Yiel Gān 118:6, 7*)

VII Yī tīertō a yī nīdierbe na dōč man a Nāaŋm̄in 'yer ku yī. Yī tīer a le ban dōč be tī

na yi jān a ba sōofu. **VIII** Lε a Yesu Kırısıto na be a jāa, le le wu chene a dına na won chene a le ne bıbir ni bıbir jaa.

IX Yi taa ıre wa vē ka a wiil sāan jaa wa tōc yi yin ka yi tı bōr ε, a vıele naa kaa sı nyāa nyε kpē̄̄ yi a Nāaŋmın wāefu pō, ka a ta ı a bödiir difu na ba tara tōnō ku a bala na dire yaa ε. **X** Tıche sı̄n tara na a bōr lofu jie, be a Juu nıbe bōrlorbo bala na tōnō a be ba tara sōr na di ε.

XI A ba bōrlo nıkpē̄̄ ma den a dōn ala jāi kpē̄̄ be a dinie sōc na ı a Cheche Wu Jaa Cheche Jie ka a tı ı a yelbier vē kofu bon, tıche ka ba de a nōnō yin a tēe dāpuor tı chüm bar kaa di. **XII** Lε mı le a Yesu di a dōoye a tēe yōo dōdōr nε̄̄, ka a wu jāi maal a wu nıbe ka ba ı cheche. **XIII** Yi mı ı a sı yi tı pōc wu be a yōo na sı di a vā 'lō won dōc di. **XIV** Bojūu a tēe nyā sı̄n kpıere kō kor ε, tıche a sı kaara a tēe 'lō na wa.

XV Tu a Yesu nyā jie, a le jūu yi ı a sı ma pōrō a wu yuor na ı pε̄̄efu ma yire a sı negāma pō, naa ı bōrlo bonsı kōrō Nāaŋmın. **XVI** Yi taa ıre wa ūn a vıla maalfu bar ε, na yi ma lōc pōn a yi taaba, bojūu a bōrlo bonsı anyāna le pε̄̄le a Nāaŋmın pōc.

XVII Yi turo a yi nıdierbe nε̄̄, na yi siir a yi māē̄ ku ba. Bala le kaara yi, na ban wa man a yi yele ku a Nāaŋmın. Yi turo a ba nε̄̄ ka a ba tōmō ı nōc naa ta ı tuor ku ba ε, naa ta mı ı pōrō a yi sē̄̄ ε.

XVIII Yi sōorō Nāaŋmın kōrō sı, sı̄n sōc naa ıka yele jaa ba be a sı tıer pō ε, a sı bōfı le ıka sı kpıere a le na tor sōr jaa pō. **XIX** Maa 'lō, n sōorō

yı naa ika yı suɔrɔ Nääŋmin kʊrɔ ma ka n nyɛ sɔr naa tɔ̄ lɪeb fɔ̄ tı a yı s̄.

XX A Nääŋmin nyâ'maar suɔ na tu a jāı ala wɔn de tır a neṭuraa na ba tara baarfu ε, na wu sāı a sı Soro Yesu Kırıṣito a kūu pɔ̄, 'lɔ na ı a pɛchiin gbɔ̄raa, **XXI** wu s̄ɔu yı nı vıla jaa bʊrɔ ka yı tɔ̄ maal a le wɔn buɔrɔ, na wu mı t̄ı a sı pɔ̄ a le na pele a wu puɔ̄ tu a Yesu Kırıṣito. 'Lɔ le so a tıur bıbir nı bıbir jaa. A ı a le.

XXII N yeɛr, n suɔrɔ yı naa ika yı tu a n kpāafu 'yerbie anyāna, bojūu a 'yerbie anyā in səb ba ı εcɔy.

XXIII N buɔrɔ naa ika yı bɔ̄on ika ba yuon a sı yebe Timoti bar, 'lɔ wa tɔ̄ ta fɔ̄, in tara wɔn 'mataa tın ka yı tı nyɛ wu.

XXIV Yı puor a yı nıdierbe ba jaa nı a pupuorbiir ba jaa jaa. Bala mı na yi a İtali mı puoro yı naa.

XXV A wāefu wu be a yı jaa s̄.

**A Nāaŋmūn Nətur Oaalaā Gān, Burfuɔr
Birifor, Southern: A Nāaŋmūn Nətur Oaalaā Gān,
Burfuɔr New Testament**

copyright © 2006 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Birifor, Southern

Contributor: Aramaic Bible Translation, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

97b1f1fe-19fd-52d9-9481-ad2a6ade2772